

{-sîz}, {-lî} EKİNİN OLUMSUZU MU?

Yrd.Doç.Dr. Kerime Üstünova
Uludağ Üniv. Fen Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Okutman Öznur Horoz
Uludağ Üniversitesi

ÖZET

Çok işlek türetim ardıllarından olan, geldiği sözcüklere "ait olma, bulunma, olma" anlamları katan {-lî} ile geldiği sözcüklere "yokluk" anlamı katan {-sîz}. kimi kaynaklarda olumluluk ve olumsuzluk ekleri olarak değerlendirilir. Oysa kullanımda sergiledikleri durum, bu tür bilgileri doğrulamamaktadır. Türkçede adlara gelen olumluluk, ya da olumsuzluk eki söz konusu olmadığı gibi, eklerden birini alan her sözcüğün diğerini mutlaka aldığı da söyleyemeyiz.

Anahtar Kelimeler

temel anlam, yan anlam, terim

{-sîz}, {-lî} EKİNİN OLUMSUZU MU?

Dilbilgisi kitaplarında, zaman zaman addan ad yapan {-sîz} yapım ekinin, addan ad yapan {-lî} yapım ekinin zıt anlamlısı ya da olumsuzu olduğu konusunda bilgilere rastlanmaktadır. ¹ Çok yaygın kullanıma sahip bu eklerin

1 Tahsin Banguoğlu, "{-sîz} eki, {-lî} ekinin zıt anlamlısı olarak Eski Türkçeden beri her ada gelir bir giderme hali, kimsiz hali nütelîği taşır." *Türkçenin Grameri s. 201-203.* / Muharrem Ergin, "{-lî} ekinin menfisidir. {-lî} eki esas itibarıyla bir nesnede bir şeyin bulunduğu, {-sîz} eki ise bir nesnede bir şeyin bulunmadığını ifade eder. Esas hususiyeti menfilik ifade etmesidir. Bu yüzden menfi isim yapma eki diye anılır. İsimlerde menfilik ifade eden tek ek bu ektir. Fakat tabii mücerret olarak isimlerin menfisi olmaz. Onun için bu ek isimleri menfi hale sokan ek değildir. Sadece {-lî}li vasıf isimlerinin menfisini ifade eden bir ektir." *Türk Dil Bilgisi s. 160.* / Tahir Nejat Gencan, "Vartlık, çokluk bildiren {-lî} ekinin olumsuzudur. Pek az da olsa ile ilgecinin olumsuzu bu ekle olur. Nereli olduğunu bildiren {-lî} ekinin olumsuzu yoktur." s. 183-184. / Fuat Bozkurt, "Yoksulluk kavramı veren sıfatlar yapar. {-lî} ekinin olumsuz biçimidir." S. 92. / Sabiha Gemici, "{-lî} ekinin olumluluk eki olarak gösterilmesinin mantığı çerçevesinde düşünülecek olursa {-sîz} addan ad yapma eki de bir olumsuzluk ekidir. Çünkü o da {-lî} ekinin işlevinin tersine bir şeyin başka bir şey içinde bulunmadığını bildirmek gibi bir işleve sahiptir. Bu bağlamda {-sîz} eki, {-lî} ekini almış sözcüklerin olumsuzunu yapar. -sîz ekinin -lî ekini almış sözcüklerin olumsuzluğunu yapmakta kullanıldığına ilişkin yığınlarca örnek verilebilir. Ancak dilimizde bunun her zaman mümkün olmayacağına da aşağıdaki örneklerle göstermek dilin katı kurallarla çevrili olmadığını göstermek amacımıza yöneliktir." *İyelikli Olumsuzluğun Düşündürdükleri s. 1-6.*

Türkiye Türkçesindeki işlekliliğini, işlevlerini ve ileri sürülen bilgilerin doğruluğunu belirlemek, daha doğrusu satır aralarını açmak amacıyla bu ekleri alan sözcükleri inceledik. Eklerin hem sayısal, hem de anlamsal kullanım sıklığını belirlemek istiyorduk. Bunun için Türk Dil Kurumunun yayımladığı İmlâ Kılavuzu'nda {-İİ} ve {-sİz} biçimbirimlerini taşıyan her yapıyı ele alıp yine Türk Dil Kurumunun çıkardığı Türkçe Sözlük yardımıyla sınıflandırmaya gittik. İmlâ Kılavuzu (1996), Türkçe Sözlük I-II, (1988)

Sözü edilen ekleri alan sözcüklerin dökümü şöyle:

- Yalnız {-İİ} ekini alan sözcükler: 1231
 - Yalnız {-sİz} ekini alan sözcükler: 133
 - Hem{-İİ}},hem {-sİz} ekini alan sözcükler: 870
 - Temel anlamda her iki eki alan sözcükler: 716
 - Temel anlamda {-İİ} ekini alan sözcükler: 1061
 - Temel anlamda {-sİz} ekini alan sözcükler: 103
 - Yan anlamda her iki eki alan sözcükler: 15
 - Yan anlamda {-İİ} ekini alan sözcükler: 129
 - Yan anlamda {-sİz} ekini alan sözcükler:52
 - Hem temel, hem yan anlamda her iki eki alan sözcükler: 116
 - Hem temel, hem yan anlamda {-İİ}ekini alan sözcükler: 132
 - Hem temel, hem yan anlamda {-sİz}ekini alan sözcükler: 23
 - Çift temel anlamda her iki eki alan sözcükler: 22
 - Çift temel anlamda {-İİ} ekini alan sözcükler: 47
 - Çift temel anlamda {-sİz} ekini alan sözcükler: 10
 - Çift yan anlamda {-İİ} ekini alan sözcükler: 4
 - Çift yan anlamda {-sİz} ekini alan sözcükler: 1
 - Kalıp yapılar içinde her iki eki alan birimler: 12
 - Kalıp yapılar içinde {-İİ} ekini alan birimler: 828
 - Kalıp yapılar içinde {-sİz} ekini alan birimler: 120
 - {-İİ} ekini içeren birleşik ekleri barındıran sözcükler: 4
 - {-sİz} ekini içeren birleşik ekleri barındıran sözcükler: 11
- Yapılan bu çalışma şu sonuçlara varmamıza yol açtı:

1. İmlâ Kılavuzunda yer alan yalnız {-İİ} ekini alan 1231, yalnız {-sİz} ekini alan 133, her iki eki alan 870 sözcük olmak üzere toplam 2234 sözcük; 960 kalıp yapı ve 44 birleşik ek içeren yapı olmak üzere toplam 3238 biçim-birim üzerinde yaptığımız araştırma; bugün ölçünlü dilde kullandığımız {-İİ} ve {-sİz}eklerini alan her sözcüğün TDK'nın çıkardığı İmlâ Kılavuzunda olmadığını göstermiştir. (Kılavuzun böyle bir amacı da yoktur.) Ayrıca her iki eki alan kimi sözcüklerin yalnız bir biçimine yer verilmiş. Örneğin; *arabalı, ayrıntılı, filizli, gömleklili, iğneli gibi sözcüklerin {-sİz}'li biçimleri; don-suz, düşsüz, ekmeksiz, odsuz, sıztılıstız,* gibi sözcüklerin {-İİ}'li biçimleri kullanımda olduğu halde, kılavuzda geçmiyor. Bu da, kılavuzun sayısal bir çalışma için sağlam kaynak olmadığını göstermektedir. Ancak amacımız, bu eklerin zaten bilinen işlekliliğini ortaya koymaktan çok, bu eklerin olumsuzluk / olumsuzluk ekleri olmadığını kanıtlamak olduğundan çalışmanın sonucunu et-

kilemeyeceğini düşünmekteyiz. Yine de kılavuzda olmayan; ama yazı dilinde kullanılan bu tür sözcükleri ayrı bir çalışmada değerlendirmek istiyoruz.

2. Sayısal olarak baktığımızda,{-İİ} ekini alan her sözcüğün {-sİz} ekini almadığını görüyoruz. 1231 sözcük {-İİ}ekini alırken, 133 sözcük {-sİz} ekini almaktadır. Her iki eki alanların sayısı ise, 870'tir. {-İİ} ekinin ülkeden mahalle, hatta sokağa kadar memleket, yöre ifade eden adlara gelerek *oraya ait / orali anlamı katan Adanalı, İhsaniyeli Orhangazili, Türkiyeli* gibi binlerce sözcük yaptığını ve bunlara {-sİz}ekinin gelmediğini hesaba katarsak, aradaki farkın çok daha fazla olduğunu görürüz. Bu da, daha ilk bakışta {-İİ}ekinin {-sİz} ekinin olumsuz olma olasılığını zayıflatır. Öyle olsaydı {-İİ} ekini alan her sözcüğün otomatik olarak {-sİz} ekini alması gerekirdi. Ancak {-sİz} ekinin {-İİ} eki almış yüzlerce sözcüğün olumsuzunu yaptığını da göz ardı edemeyiz. *Körüklü / körüksüz, tuzlu / tuzsuz* gibi. Burada dikkat etmemiz gereken önemli bir nokta olduğunu düşünüyoruz: {-sİz} ekini alan sözcüklerin bazılarının anlamını verirken de {-İİ}ekinden yararlanıyoruz. *Bilgisiz: bilgili olmayan, kuralsız: kurallı olmayan* gibi. Bu, {-İİ} ekinin sahiplik anlamı taşıyan sözcükler türetmesinden kaynaklanmaktadır.

3. Türkçede *olumsuzluk eki* denince, akla eylemden eylem yapan {-mE} gelir. Bu eki alan eylem; hareketin, işin, oluşun yapılmadığını anlatır ve böyle eylemlere olumsuz eylemler denir. Bu eki almayan eylem, hareketin gerçekleştiğini anlatacağından olumludur. Adlarda böyle bir durum, söz konusu değildir. Onların olumlu ya da olumsuz biçimlerinden söz edilemez. Dolayısıyla adlar için bir olumluluk, olumsuzluk eki düşünülemez. Bu da {-sİz} ekinin olumsuzluk eki olmadığını, yalnızca geldiği sözcüklere genellikle yokluk anlamı kattığını gösterir. Eğer aksi olsaydı {-İİ} ekini alan her sözcüğün {-sİz} ekini; {-sİz}ekini alan her sözcüğün de {-İİ} ekini alması gerekirdi. *Allahsız, amansız, dipsiz, dostsuz, ıssız, yurtsuz* gibi sözcüklerin {-İİ} ekini almış biçimleri olmadığı gibi; *acıklı, altılı, buralı, çukurlu, illetli, kareli, seçmeli* gibi sözcüklerin de {-sİz} ekini almış biçimleri yoktur. Diğer yandan {-İİ} ekini alan sözcükler, ekinden dolayı olumlu sayılırsa bu eki almayan binlerce ad soylu sözcüğe ne ad vermek gerekecek?

4. Hem {-İİ}, hem {-sİz} ekini alan 870 sözcüğü anlamsal açıdan değerlendirdiğimizde, karşımıza çok ilginç bir tablo çıkmaktadır. Temel anlamda her iki eki alan sözcüklerin sayısı (716), yan anlamda (15) her iki eki alanlardan çok fazladır. Ayrıca hem temel, hem yan anlamda her iki eki almış gibi gözüken 116 sözcük, anlam incelemesine sokulunca tüm sözcüklerin birbirlerini karşılamadıkları ortaya çıkmaktadır. Örneğin;

uçlu-uçsuz: Temel anlamda *uçlu: ucu olan / uçsuz: ucu olmayan* anlamlarında kullanılır. Yan anlama gelince *uçlu: filtrelili sigara / uçsuz: pek çok* demektir.

tuzlu-tuzsuz: Temel anlamda, *tuzu olan / tuzu olmayan* iken yan anlamda, *tuzlu: pahalı / tuzsuz: tatsız şakalar yapan* demektir.

tatlı-tatsız: Temel anlamda, *tadı olan / tadı olmayan*; yan anlamda, *hoş gelen / hoş gitmeyen* demek iken, *tatlı: şekerli yiyecek* anlamında ikinci bir yan anlamı tek başına almaktadır.

yakışıklı-yakışısız: Birbirini karşılamayan farklı iki temel anlamda kullanılırlar. *Yakışıklı: gösterişli, güzel / yakışısız: uygun olmayan, müna-sebetsiz.*

yerli-yersiz: Hem temel hem yan anlamda her iki eki almasına karşın birbirlerini karşılamadıkları, farklı anlamlara geldikleri, hatta birinin anlamca daha zengin olduğu görülür. *yerli: taşınamayan, başka bir yere götürüleme-yen; belli bir bölgede yetişen; yurt içinde yapılan; oturduğu bölgede doğup büyüyen, ataları da orada yaşamış kimse. Yersiz: barınacak ye-ri olmayan; yerinde olmayan, uygunsuz.*

Bu örnekler, {-İİ} ve {-sİz} eklerinin her zaman aynı sözcüklere *olan* ya da *olmayan* anlamıyla gelmediklerini, yani aynı eki alan sözcüklerin bile bir-birini karşılamadıklarını göstermektedir.

5. Adı geçen eklerin anlam olarak her zaman birbirlerinin karşıtı olmadı-ğını, her iki ekin aynı tabanda bulunduğu örneklerde de görebiliriz. "*Çiftetelli-siz düşün, bindallsız gelin olur mu?*", "*Tatlısız sofraya oturmaz.*" cüm-lelerinde geçen *bindallsız / çiftetellisiz / tatlısız /* sözcüklerinde her iki ekin aynı tabanda buluşması, yani {-İİ+sİz} yapısı; {-İİ} ekinin geldiği ta-banlarla kaynaşmasından, yeni anlamlar üstlenmesinden kaynaklansa da, ile-ri sürdüğümüz tezi desteklemektedir.

6. Söz konusu eklerin temel anlam, yan anlam, çift temel anlam ve çift yan anlamda kullanılışları onların işlekliliğinin göstergesidir. Ancak temel an-lamda kullanılışları daha fazladır ve çift yan anlama doğru giderek azalmakta-dır.

7. Kalıp yapılar içinde eklerin kullanımı çeşitlilik gösterir. *ağılı böcek, ağır başlı, çöpsüz üzüm, hoşgörüsüz* gibi örneklerde ilk ya da son sözcük-te ekin biri; *akıllı uslu, aksırıklı tıksırıklı, anasız babasız, borçsuz harç-sız,* gibi örneklerde her iki sözcükte aynı ekin tekrarını; *ıslıklı ünsüz, para-sız yatılı, sebepli sebepsiz, sesli sessiz* gibi örneklerde de her iki eki gör-mekteyiz. Aynı sözcüğün tekrarıyla oluşmuş ikilemelerde önce gelen, {-İİ} e-kidir.

8. Bu eklerle yapılmış terimlerin fazlalığı eklerin işlekliliğinin bir başka göstergesidir. *Apreli, apresiz, benzollü, bromürlü, keseli kurt, kazıklı hum-ma, sürekli ünsüz, şartlı refleks, tonlu ünsüz, uzatmalı çavuş, vadeli mev-duat* gibi örnekler tiptan ekonomiye, felsefeye, dile, psikolojiye kadar çeşitli alanlara aittir.

9. {-İİ} ve {-sİz} eklerini kimi birleşik eklerin içinde de görmekteyiz. Eylemlik (mastar) ekiyle {-mE+İİ}, {-mE+sİz} {-mEk+İİ}, {-mEk+sİz+İ+n}

yapılarının oluşturulmasıyla, bu ekleri , *ağlamaklı*, *aktarmalı*, *ödemeli*, *aktarmasız*, *duraksamasız*, *yansımaksızın*, gibi eylem tabanlarında görme şansını yakalıyoruz. Bunlarda da olan / olmayan anlamlarında birbirlerini her zaman karşıladıklarını söyleyemeyiz. Ayrıca {-mEk+sız+İ+n} ve {-sız+İ+n} birleşik eklerinin {-İİ}li biçimleri yoktur. Örneğin; *ansızın sözcüğünün anlının ya da gelmeksizin sözcüğünün gelmekliyin biçimiyle karşılaşmıyoruz*.

10. {-İİ} çok işlek bir addan ad yapma eki olmanın yanı sıra başka eklerle de çok sık karıştırılabilecek. çeşitli kalıplaşmalarda Türkçenin temel kurallarının bozulmasına yol açacak nitelikte bir ektir. Kullanım sıklığının fazlalığı; hem ekin kolayca tanınmasını sağlayacak, hem de başka eklerle karıştırılmasına yol açacaktır.

10.1. {-İİ} eki için en büyük yanılgılardan biri, onun , *dayalı*, *döşeli*, *kapalı*, gibi sözcüklerde eylem tabanına gelmiş olabileceğini var sayıp eylemden ad yapan bir ek olarak kabul etmektir. Bir başka deyişle her iki eki, aynı ek olarak ele almaktır. Oysa yukarıda geçen sözcüklerde {-İ} eylemden eylem yapan edilgenlik ekinden sonra {-İ} eylemden ad yapan ek gelmiş; *dayal-* / *döşel-* / *kapal-* eylem gövdeleri kullanımda olmadığı için ek + ek kalıplaşması yoluyla *-miş* olan anlamı katan bir {-İİ} eki elde edilmiştir. Şurasını kesinlikle vurgulamak istiyoruz ki, {-İİ} yalnızca adlara gelen ve onlardan yalnızca ad soylu sözcükler türeten kendinde bulundurma, sahip olma anlamlarında sözcükler türeten bir ektir.

10.2. Belirtisiz ad tamlamalarından sonra {-İİ} ekinin geldiği durumlarda yapı bozuklukları oluşmaktadır. *Ali isimli öğrenci örneğinde bu durum vardır. Yapım ekini kaldırdığımızda geriye Ali isim kalıyor. Bu, bir sözcük öbeğidir. Her iki sözcük birbirine kenetlenmiştir. Görünürde bağlantıyı sağlayacak birim olmadığı gibi, anlamsal olarak da bağlantı kurmak mümkün değildir. Oysa burada belirtisiz ad tamlaması vardır ve yapı Ali is(i)mi" dir. Yukarıda sözünü ettiğimiz eklerin sırasıyla ilgili kural ve yapım ekinin baskın çıkışı, ortaya adını koymakta zorlandığımız bir yapı çıkarmaktadır. "Uludağ Üniversiteli olmak ayrıcalıktır." örneğinde de, {-İİ} ekini kaldırdığınızda Uludağ Üniversite gibi bozuk bir yapıyla karşılaşıyorsunuz. Burada iki sözcüğü birbirine bağlayan iyelik ekinin düşmemesi gerekir. Diğer yandan Türkçede çekim ekinden sonra yapım eki gelmez kuralı, iyelik ekinden sonra {-İİ} ekini istemiyor. Ve bu kural baskın çıkararak, sözcük öbeğinin bozulmasına yol açıyor. Cümleyi "Uludağ Üniversitesi öğrencisi olmak ayrıcalıktır." biçimine getirdiğimizde kuralsızlık giderilecektir. Örnekleri çoğaltabiliriz. *Kavun yüklü kamyon, Kız Lise-li kızlar* vb (Kavun yük - ü - lü kamyon.Kız lise- si -li kızlar) Bu arada *Kırmızı ayakkabılı çocuk Pınarbaşı kadın*.(Kırmızı ayakkab-ı-lı çocuk Pınarbaş- ı - lı kadın) gibi örneklerde ise, iyelik ekinin bileşik sözcük içinde işlevinin zayıflamasıyla olsa gerek {-İİ} eki bozulmaya yol açmamıştır*

10.3. Az olmakla birlikte {-sız} yapım ekinin iyelik ekinden sonra geldiği {-m+sız} kullanımlarla karşılaşabiliyoruz. " *Annemsiz yapmam*". "Kı-

zımsız asla." Cümlelerindeki *annemsiz*, *kızımsız* sözcüklerindeki Türkçenin temel yapı kurallarından olan çekim eki + yapım eki sıralamasından kaynaklanan bozukluk, cümleler "*Annem olmadan yapamam.*", "*Kızım olmadan asla.*" biçimine getirilince giderilecektir. Demek ki, Türkçe, kuralsız olmaları karşın kullanımda olan bozuk yapıları, kuralsızlıkları daha doğru, daha yetkin biçimde anlatacak söylemlere sahiptir.

Sonuç: {-İİ} ve {-sîz} ekleri, zaman zaman aynı sözcüklere gelerek birbirlerini temel anlamda olan, *bulunan / olmayan*, *bulunmayan* anlamları da karşılasalar bile, her zaman bu özelliği göstermemeleri, eklerin farklı sıralıkta kullanılmaları, aynı sözcüklerde, aynı kalıplarda buluşmaları, adlar için olumluluk ve olumsuzluğun söz konusu olmaması, {-İİ} ekine olumluluk, {-sîz} ekine olumsuzluk eki dememizi engellemektedir.

KAYNAKÇA

- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin Grameri*, 1974 İstanbul: Baha Matbaası / Ankara: TDK 528.
- Bozkurt, F.; (1995). *Türkiye Türkçesi*, İstanbul: Cem Yayınevi
- Ergin, M. (1997). *Türk Dili*, İstanbul: Bayrak Basım, Yayım, Dağıtım.
- Gencan, T. N. (1979). *Dil Bilgisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gemici, S.; (1994). *Sözcük Bilgisi II*, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Yayınları.
- - - - - İyelikli Olumsuzluğunun Düşündürdükleri, *Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-6, Balıkesir.
- Hengirmen, M. (1996). *Türkçe Dilbilgisi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- İmlâ Kılavuzu*, (1996). Ankara: TDK Yayınları.
- Koç, N. (1996). *Yeni Dilbilgisi*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Türkçe Sözlük I-II*, (1988). Ankara: TDK.

3. Hem (-li) Hem (-siz) İkimi Aklamlar:
abartmalı-abartımsız
abdetsiz-abdetsiz
acılı-acısız
adaleli-adalesiz
adaletli-adaletsiz
adlı-adısız
ağrılı-ağrısız
ağrılı-ağrısız
ahşaklı-ahşaksız
ahlaki-ahlaksız
akıllı-akılsız
akortlu-akortsuz
aktarmalı-aktarımsız
aklıklar-aklıksız
alınalı-alımsız
amaçlı-amaçsız
ambanlı-ambansız
anıyaşlı-anıyaşsız
anıtlı-anıtsiz
apırlı-apırsız
araçlı-araçsız
aralıklı-aralıksız
arızalı-arızasız
arkalı-arkasız
arkalıklı-arkalıksız
arılı-arısız
asılı-asılsız
ağlı-ağsız
avantajlı-avantajlısız
ayaklı-ayaksız
ayarı-ayarsız
ayıklı-ayıpsız
aylı-ayısız
ayrılı-ayrısız
ayrıcalıklı-ayrıcalıksız
ayrık-ayrısız
ayrımli-ayrımısız
azalı-azatsız
baçaklı-baçaksız
badanalı-badanısız
bağimli-bağımısız
bağlantılı-bağlantısız
bağışlı-bağışsız

bahalı-bahatsız
bakımlı-bakımısız
bakışmalı-bakıştımsız
basiretli-basiretsiz
başlı-başsız
başarılı-başarısız
başlıklı-başlıksız
becerikli-beceriksiz
bedelli-bedelsiz
belgeli-belgisiz
belirli-belirsiz
belirtili-belirtisiz
bereketli-bereketersiz
besimli-besimsiz
besteli-bestsiz
beyanlı-beyansız
biçimli-biçimsiz
biçirli-biçersiz
biçimli-biçimsiz
bilgili-bilgisiz
bilimli-bilimsiz
bitimli-bitimsiz
beğenli-beğenmez
boyalı-boyasız
boyalı-boyasız
boyulu-boysuz
boyunlu-boynuzsuz
bocekli-bocekmez
bükümlü-bükümsüz
bütümlü-bütümsüz
burgulu-burgusuz
burşlı-burşsız
bükümlü-bükümsüz
buğzulu-buğzısız
camlı-camsız
cuzibeli-cuzibesiz
cesaretili-cesaretsiz
cevaplı-cevapsız
cevherli-cevherersiz
cezalı-cezatsız
çileli-çilesiz
çilli-çilsiz
çarşanlı-çarşımısız
çelikleli-çeliklemez
çelimsel-çelimsesiz
çemirli-çembersiz
çerçeveli-çerçevesiz
çetrefilli-çetrefilsiz
çeyizli-çeyizsiz
çıkmalı-çıkıntısız
çıkırlı-çıkırsız
çökükli-çöküksüz
çilli-çilsiz
çınuculu-çınucısız
çimlili-çimsiz
çivili-çivimsiz
çivütlü-çivütsiz
çizgili-çizgisiz
çocuklu-çocuksız
çöplü-çöpmez
çubuklu-çubuksuz
çuvallı-çuvalsız
çürüklü-çürüksüz
dağdağlı-dağdağsız
dalgalı-dalgasız
dallı-dalsız

damaklı-damaksız
damarlı-damarsız
damgeli-damgersiz
davetli-davetsiz
dayanıklı-dayanıksız
dayınlı-dayısız
değerli-değersiz
değirmenli-değirmısiz
delikli-deliksiz
denetimli-denetimsiz
deneyimli-deneysiz
dengeli-dengesiz
denli-densiz
dereceli-derecesiz
derhli-derhsiz
desenli-desensiz
destekli-desteksiz
devamlı-devamsız
devimli-devimsiz
devşirimi-devşirimsiz
dikvnlı-dikvnsiz
dikşili-dikşısız
dikkailli-dikkatsiz
dillli-dillsiz
diplomalı-diplomansız
dirayvelli-dirayvetsiz
dirençli-dirençsiz
disiplinli-disiplinsiz
dişli-dişsiz
dişgeli-dişgersiz
doktoralı-doktorasız
dokümental-dokümentsiz
dolambetli-dolambetçisiz
dolaylı-dolaysız
dönüşlü-dönüşsüz
döşemeli-döşemesiz
duludalı-duludasız
dumanlı-dumansız
duraklı-duraksız
duraklı-duraksız
duyarlı-duyarsız
duygulu-duygusuz

duyumlulu-duyumsuz
duygumlu-duygumsız
düğünceci-düğüncessiz
düzenli-düzensiz
düzeyli-düzeysiz
düzyünlü-düzyünsüz
ebelli-ebetsiz
eczalı-eczatsız
cedepeli-cedepsiz
eğimli-eğimsiz
eğitilmiş-eğitimsiz
eğlenceli-eğlencesiz
ehemmiyetli-ehemmiyetsiz
ehlîyetli-ehlîyetsiz
eklemeli-eklemısiz
ekşikli-ekşiksiz
elbiseeli-elbisesiz
elektrikli-elektriksiz
elemli-elemısiz
elverişli-elverişsiz
emekli-emeksiz
emniyetli-emniyetsiz
emsalli-emsalsiz
emzikli-emziksiz
endamlı-endamsız
endişeli-endişesiz
engibeli-engebesiz
engelli-engelsiz
enil-enısiz
erdemli-erdimısiz
erineçli-erineçsiz
erkekli-erkeksiz
erklî-erksiz
esashi-esassız
esimlili-esimlitsiz
eşyeli-eşyetsiz
eşkinli-eşkimısiz
eşlemeli-eşlemesiz
eteneli-etenesiz
etikeli-etiketsiz
etkili-etiksiz
etvahlı-etvahısız
evnîli-evnimsiz

eyerli-eyersiz
eyemli-eyemısiz
eyivelli-eyivetsiz
fahşalı-fahşasız
falsolu-falsusuz
farklı-farksız
fasalalı-fasalısız
faydalı-faydasız
faziletli-faziletısiz
fenerli-fenersiz
ferasetli-ferasetısiz
ferli-fersiz
fiftreli-fiftresiz
fistamlı-fistamsız
fitilli-fitilsiz
gallı-gallsız
gamalı-gamısız
garantili-garantısiz
garazlı-garazısız
gayeli-gayesiz
gayretli-gayretsiz
gazlı-gazsız
geçikmeli-geçikmesiz
geçerli-geçersiz
geçimli-geçimsiz
geçirimi-geçirimsiz
geçşili-geçşısiz
gerekeçeli-gerekeçesiz
gereçli-gereçsiz
gerilimli-gerilimsiz
geritli-geritsiz
gidalı-gıdasız
gilligüçlü-gilligüçsüz
gimnelli-gimnitsiz
göğeli-göğesiz
gönüllü-gönülsüz
görenekli-göreneksiz
görevli-görevsiz
görgünlü-görgünsüz
gösterimli-gösterimsiz
gökürümlü-gökürümsüz
gövdelli-gövdesiz
gözlemeli-gözlemesiz
gözülü-gözüksüz

gözükülü-gözüküsüz
güherli-gühermez
güçlü-güçsüz
gürmürlü-gürmürsüz
günahlı-günahsız
güneşli-güneşsiz
gürültülü-gürültüsüz
güvençeli-güvençesiz
güvenli-güvensiz
haberci-habersiz
hadiseli-hadisersiz
hadızalı-hadızasız
hakikati-hakikatsiz
haklı-haksız
halî-halısız
hamiyetli-hamiyetsiz
hareçli-hareçsiz
hardallı-hardalsız
harekeli-harekesiz
hareketli-hareketsiz
haralı-haratsız
haralı-haratsız
havallı-havasız
havuzlu-havuzsuz
hayâli-hayâsız
hayırlı-hayırsız
hayıyeli-hayıyetsiz
hazımlı-hazımsız
hazırıklı-hazırıksız
hesaplı-hesapsız
hevseli-hevesiz
heyecanlı-heyecansız
hinçli-hinçsiz
hıralı-hırasız
hırslı-hırsız
huşfulu-huşulsuz
huşutlu-huşutsız
hiddetli-hiddetsiz
hileli-hilesiz
hisli-hisesiz
hissî-hissısız
honurlu-honursuz
hudutlu-hudutsuz
huyulu-huyusuz
huzurlu-huzursuz

4. Çift Anlam Taşıyan Sözcüklerin Durumu:

4.1. Temel Anlamda Her İki Eki Alanlar:

- abartmalı - abartımsız
- abdetsel - abdestsiz
- adaleli - adalesiz
- adaletli - adaletsiz
- agızlı - ağsız
- agrılı - agrısız
- alışık - alışaksız
- akıllı - akılsız
- akortlu - akortsuz
- aktarmalı - aktarmasız
- akıksız - akıksız
- alanlı - alanlısız
- amaçlı - amaçsız
- anlamalı - anlamasız
- anıyaşık - anıyaşısız
- aniteli - anitetsiz
- aprel - apresiz
- araçlı - araçsız
- arkaıllı - arkalıksız
- arılı - arısız
- aşılı - aşrsız
- avantajlı - avantajlısız
- ayaklı - ayaksız
- ayarlı - ayarsız
- ayrılı - ayrısız
- ayrıcaıllı - ayrıcaıllıksız
- ayrıklı - ayrıksız
- ayrım - ayrımsız
- azalı - azatsız
- badnemli - badnemli
- bağmalı - bağmsız
- bağımlı - bağlamsız
- bahalı - bahatsız
- balımlı - balımsız
- başınımlı - başınımsız
- başlı - başsız
- başkınımlı - başkınımsız
- başsürekli - başsüresiz
- başkılı - başkılısız
- başarılı - başarısız

- çarpımlı - çarpımsız
- çarşafı - çarşafsız
- çatılı - çatısız
- çatıklı - çatıksız
- çekirdekli - çekirdeksiz
- çekilmiş - çekilmesiz
- çekmece - çekmececi
- çelimsel - çelimsiz
- çelişikli - çelişiksiz
- çelişmeli - çelişmesiz
- çemberli - çembersiz
- çerçevesi - çerçevesiz
- çerrefilli - çerrefilsiz
- çeyizli - çeyizsiz
- çikimli - çikimsiz
- çikrilik - çikraksız
- çirkelli - çirkesiz
- çilli - çilsiz
- çimenli - çimensiz
- çimili - çimsiz
- çivili - çivitsiz
- çivrilik - çivrlsiz
- çizgili - çizgisiz
- çocuklu - çocuksz
- çöplü - çöpsüz
- çubuklu - çubuksuz
- çuvallı - çuvalsız
- çürüklik - çürüksiz
- dağdağlı - dağdağsız
- dalgalı - dalgasız
- dallı - dallsız
- damaklı - damaksız
- damgalı - damgasız
- davetli - davetsiz
- dayanıklı - dayanıksız
- defolu - defosuz
- değeri - değersiz
- değimli - değimsiz
- delikli - deliksiz
- denetimli - denetimsiz
- deneymli - deneyimsiz
- deneysel - deneyersiz
- dereceli - derecesiz
- derin - derinsiz
- desemli - desensiz

- endişeli - endişesiz
- engelsiz - engelsiz
- enli - ensiz
- enemli - enemersiz
- erincili - erimsiz
- erkekli - erkesiz
- erkek - erksiz
- esintili - esintisiz
- eseyli - eseyersiz
- eşkinli - eşkinsiz
- eşlemeli - eşlemesiz
- eteneli - etenesiz
- etikli - etiksiz
- ekimli - ekimsiz
- evhamlı - evhamsız
- eyvamlı - eyvamsız
- eyerli - eyersiz
- eyemli - eylemsiz
- eyizli - eyizesiz
- falsolu - falsosuz
- farklı - farksz
- fasiyalı - fasiyasız
- faizli - faizsiz
- faziletli - fazilesiz
- fenerli - fenersiz
- fenselli - fensetsiz
- ferli - fertsiz
- fedeli - fedesiz
- fistmalı - fistamsız
- fitilli - fitilsiz
- galiteli - galitesiz
- gamlı - gamsız
- garantili - garantisiz
- garazlı - garazsız
- gayetli - gayetsiz
- gayri - gayretsiz
- gazlı - gazsız
- gecikmeli - gecikmesiz
- geçerli - geçersiz
- geçimli - geçimsiz
- geçirimi - geçirmsiz
- geçişli - geçişsiz
- gerektiği - gerekçesiz

- gerelik - gereksiz
- gerilimli - gerilimsiz
- gerici - gericsiz
- gerdikli - gerdiksiz
- gilligşli - gilligşsiz
- gilligşli - gilligşsiz
- grınıtlı - grınıtsiz
- göğeli - göğesiz
- göremekli - göremeksiz
- görevli - görevsiz
- görgütü - görgüsüz
- göstergeli - gösterisiz
- götürmeli - götürümsüz
- gözenekli - gözeneksiz
- gozükülü - gozüksüz
- ilgili - ilgisiz
- içtenlikli - içtenliksiz
- ifletli - ifletsiz
- ihiyatlı - ihiyatsız
- iktisadlı - iktisatsız
- ilaçlı - ilaçsız
- ilgili - ilgisiz
- ilkli - ilksiz
- ilışıklı - ilışiksiz
- ilışıklı - ilışiksiz
- ilithapsız - ilithapsız
- imtiyazlı - imtiyazsız
- inançlı - inançsız
- inanlı - inansız
- insanlı - insalsız
- insaniyeli - insaniyetsiz
- insicamli - insicamsız
- intizamlı - intizamsız
- iradeli - iradesiz
- isabetli - isabetsiz
- ismelli - ismetsiz
- ispirtli - ispirtsiz
- istekli - isteksiz
- istemli - istemsiz
- istençli - istençsiz
- istidatlı - istidatsız
- istakrallı - istakrallsız
- ışaretili - ışıaretsiz
- ışıklı - ışıksız
- ışıl - ışıksız
- itazetli - itazetsiz
- itibarlı - itibarsız
- itkallı - itkatsız
- itimatlı - itimatsız
- itimatlı - itimatsız
- itiz - itizsiz
- izim - izimsiz

kabahatli-kabahatsiz	kurultu-kurumsuz	kurultu-kurumsuz	özümlü-ötümüz	sakalli-sakalsiz	şanlı-şansiz
kabilyetli-kabilyetsiz	kurumlu-kurumsuz	kurumlu-kurumsuz	özentili-özentisiz	sakincali-sakincasiz	şanlı-şansiz
kabuklu-kabuksuz	kuskunlu-kuskunsuz	kuskunlu-kuskunsuz	özürü-düzürsüz	sakimli-sakimsiz	şanlı-şansiz
kademli-kademsiz	kusurlu-kusursuz	kusurlu-kusursuz	peçali-peçasiz	sakimli-sakimsiz	şanlı-şansiz
kadrolu-kadrovsiz	kuşaklı-kuşaksız	kuşaklı-kuşaksız	palangaalı-palangaşız	salıncaklı-salıncaksız	şafaklı-şafaksız
kafiyeli-kafiyetsiz	kuşetli-kuşetsiz	kuşetli-kuşetsiz	paletli-paletşiz	salınyetli-salınyetsiz	şafaklı-şafaksız
kavimli-kavimsiz	kuşulu-kuşulsuz	kuşulu-kuşulsuz	parafinli-parafinsiz	salınmalı-salınmasız	şekerli-şekersiz
kalımlı-kalimsiz	kuyruklu-kuyraksuz	kuyruklu-kuyraksuz	parali-parasız	salınmalı-salınmasız	şekerli-şekersiz
kalkarlı-kalkarsız	külâhli-külâhsiz	külâhli-külâhsiz	parillu-parillsız	sargılı-sargsız	şerhli-şerhsiz
kalsiyumlu-kalsiyumsuz	kültürlü-kültürsüz	kültürlü-kültürsüz	parmaklıklî-maklıksız	saygılı-saygısız	şevkli-şevksiz
kamalı-kamatsız	kifazetli-kifazetsiz	kifazetli-kifazetsiz	paslı-pasız	sayılı-saysız	şifalı-şifasız
kanadı-kanatsız	kişilikli-kişiliksiz	kişilikli-kişiliksiz	patullu-patullsız	sozlu-sazsız	şikeli-şikersiz
kapaklı-kapaksız	kocaeli-kocasız	kocaeli-kocasız	peyandalı-peyandasz	sebatlı-sebatsız	şireli-şiresiz
kaparolu-kaparonsuz	koçulu-koçusuz	koçulu-koçusuz	peçeli-peçasiz	sebepli-sebepsiz	şöhretli-şöhretsiz
kapasiteli-kapasitesiz	kollu-kolsuz	kollu-kolsuz	perçinli-perçinsiz	sedefli-sedefsiz	şuurlu-şuursuz
kapılı-kapsız	konçulu-konçusuz	konçulu-konçusuz	perdeli-perdesiz	senemli-senemsiz	şüpheli-şüphesiz
kaprisli-kaprisiz	konforlu-konforsuz	konforlu-konforsuz	perhizli-perhizsiz	senetli-senetsiz	tabanlı-tabansız
karlı-karsız	kontratlı-kontratsız	kontratlı-kontratsız	pervaneli-pervanesiz	serpeli-serpeşiz	tâbiyyetli-tâbiyyetsiz
karşılıklı-karşılıksız	konulu-konulsuz	konulu-konulsuz	peşanmalı-peşanmasız	sertifikalı-sertifikasız	takadı-takatsız
kasavetli-kasavetsiz	koşmalı-koşmasız	koşmalı-koşmasız	plâkallî-plâkalsız	serüvenli-serüvensiz	takmaklı-takmaksız
kasıtlı-kasıtsız	kozalı-kozasız	kozalı-kozasız	plâmalı-plâmsız	sevimli-sevimsiz	takımlı-takımsız
kaslı-kassız	kökemli-kökensiz	kökemli-kökensiz	plili-plilsiz	sıkımlı-sıkımsız	takkeli-takkersiz
kasvetli-kasvetsiz	kökeli-kölesiz	kökeli-kölesiz	posalı-posasız	sinifli-sinifsz	takunyah-takunyasz
katılı-katıksız	köpekli-köpeksiz	köpekli-köpeksiz	postulu-postusuz	siirli-siirsiz	talihli-talihşiz
katmerli-katmersiz	köpüklü-köpüksüz	köpüklü-köpüksüz	prangalı-prangasız	siifahlî-siifahşiz	tanımlı-tanımsız
kaygılı-kaygısız	körükli-körüksüz	körükli-körüksüz	problemli-problemsiz	sinemli-sinemsiz	tanımlı-tanımsız
kaygılı-kavrayışsız	kosekli-kosöksüz	kosekli-kosöksüz	protetli-proletimsiz	sonlu-sonsuz	tapalı-tapasız
kazançlı-kazançsız	kravatlî-kravatsız	kravatlî-kravatsız	pusulalı-pusulatsız	sorumlu-sorumsuz	tapulu-tapusuz
kedirli-kedersiz	kremlî-krematsız	kremlî-krematsız	purçekli-pürçeksiz	sonunlu-sonumsuz	tarifli-tarifsiz
kefenli-kefensiz	kubbeli-kubbesiz	kubbeli-kubbesiz	puşuküllü-puşküllsüz	sonumlu-sonumsuz	tarifli-tarifsiz
kenarlı-kenersiz	kuşetli-kuşetsiz	kuşetli-kuşetsiz	pusurlu-pusursuz	sozleşmeli-sozleşme-siz	tarihli-tarihşiz
kenarlı-kenersiz	küçükü-küçükşiz	küçükü-küçükşiz	putürüli-putürsüz	sözülü-sözüşüz	tasahli-tasahşiz
kenarlı-kenersiz	kulağı-kulağısız	kulağı-kulağısız	ragbetli-ragbetsiz	suallî-suallsiz	tasdikli-tasdikşiz
kenarlı-kenersiz	kullanışlı-kullanışsız	kullanışlı-kullanışsız	reçaceli-reçacesiz	suçlu-suçsuz	taşlı-taşsız
kidemli-kidemsiz	kuşulu-kuşulsuz	kuşulu-kuşulsuz	ritimli-ritimsiz	suimelli-suimetsiz	tavlı-tavsız
kişikli-kişiksiz	kumalı-kumatsız	kumalı-kumatsız	rutubetli-rutubetsiz	sürmeli-sürsüz	tavsiyeli-tavsiyetsiz
kişikli-kişiksiz	kumlu-kumunsuz	kumlu-kumunsuz	ruzgârlî-ruzgârsız	surmeli-sürmesiz	taymılı-taymısız
kişikli-kişiksiz	kundağı-kundağısız	kundağı-kundağısız	sabakalı-sabaksız	sürümlü-sürümsüz	tebeşirli-tebeşirsiz
kişikli-kişiksiz	kurallı-kuralsız	kurallı-kuralsız	sabunlu-sabunsuz	süslü-süslsüz	tecrübeli-tecrübesiz
kişikli-kişiksiz	kurmalı-kurmasız	kurmalı-kurmasız	saçlı-saçsız	şahidli-şahidsiz	tedarikli-tedariksiz
kişikli-kişiksiz	kurşumlu-kurşumsuz	kurşumlu-kurşumsuz	sadakatlı-sadakatsız	şahıyyetli-şahıyyetsiz	tedbirli-tedbersiz
				şakırlı-şakırsız	tedhişli-tedhişsiz

tehriri-tehirsiz	vadedi-vadesiz	yuzlu-yuzsuz	ametalli	buldukl	buçuklu	çayırı
tehlükeli-tehlüksüz	vakarlı-vakarsız	zahmetli-zahmetsiz	anrifibüllü	buluklu	budaklı	çaylı
teklifi-teklifsiz	vakıflı-vakıfsız	zamanlı-zamansız	amırlı	buhanlı	buhanlı	çeltikli
teclağı-teclağısız	varışlı-varışsız	Zararı-zararsız	amırlı	bandırlı	buğurlu	çemenli
tefti-teftsiz	varlıklı-varlıksız	zedeli-zedesiz	ampullü	barkarollu	bunaldımlı	çengelili
tedikili-tedikilsiz	vasıflı-vasıfsız	zehirli-zehirsiz	anaförülü	basamaklı	buñlu	çentikli
teminatlı-teminatsız	vefalı-vefasız	zevalli-zevalsiz	andavallı	başrollü	buralı	çeçelli
temkinli-temkinsiz	vergilı-vergısız	zeytinli-zeytinsiz	anlakalı	batıklı	buzduflu	çeçitli
tempolu-temposuz	verimli-verimsiz	zurub-zurırsız	anlaşmalı	batıñlı	bükünlü	çevrimsiz
tenetli-tenetsiz	vesikalı-vesikasız	zıvalı-zıvasız	anlatımlı	başgülu	büğüñlü	çıkışlı
teneneli-tenenesiz	videlı-videsiz	zıvalı-zıvasız	anşefalli	bedenli	bitünlemeli	çıkmalı
tenzifalı-tenzifiatsız	vidalı-vidaksız	zıllı-zıllsız	anlı	beklemeli	caçcaflı	çınarı
tepelı-tepesiz	vidolu-vidosuz		arabulu	belâğatlı	çakalı	çınarısalı
terbiyeli-terbiyesiz	virajlı-virajsız		arınalı	benekli	canekânlı	çuralı
tereddütüli-tereddütsüz	vitaminli-vitaminsız		arınalı	benli	canlı	çırpınalı
teripili-teripsiz	vukufu-vukufusuz		arzuhalı	benzollü	caçcanlı	çığdırlı
tescilli-tescilsiz	vurgulu-vurgusuz		arzulu	besilli	çelalı	çikolatalı
tesirli-tesirsiz	yağışlı-yağışsız		asebatlı	beşizli	çelallı	çirşili
teşkilatlı-teşkilatsız	yağmurlu-yağmursuz		asklı	beytulmalı	çemallı	çitili
tıkacı-tıkaksız	yakalı-yakasız		asoyallı	bezekli	çemaylı	çizikli
tipalı-tipaksız	yakalıklı-yakaliksız		astarı	bezemeli	çenaplı	çizneli
toleranslı-toleranssız	yakışıklı-yakışiksız		astarlı	bilezikli	cerahatlı	çözümlenmeli
tolgahı-tolgahsız	yanıçlı-yanıçsız		astarlı	billürü	cerbezeli	çörtü
tonlu-tonsuz	yangılı-yangırsız		aşamalı	bilyeli	cesametli	çubaklı
topraklı-topraksız	yanıklı-yanıksız		akıtı	bindirimsiz	cevvalı	çukurlu
topuklu-topuksuz	yanıklı-yanıksız		akıtımlı	atleđli	cevvalı	damalı
torutlu-torutsız	yansınalı-yansınasız		akıfı	atollu	cevvalı	dampirli
tularlı-tularsız	yapmacıklı-yapmacık-sız		akınlı	atomallı	cevvalı	danışıklı
tutuklu-tutuksuz	yapraklı-yapraksız		akıtımlı	atomallı	cevvalı	dantelli
tutumlu-tutumsız	yararlı-yararsız		akımlı	atıcılı	cevvalı	dayanışmalı
uyulu-uyusuz	yarışıklı-yarışiksız		akımlı	aydelli	cevvalı	debebebi
uğurlu-uğursuz	yasalı-yasasız		akımlı	aydıllı	cevvalı	demetli
umutlu-umutsuz	yaşmaklı-yaşmaksız		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	demli
uyaklı-uyaksız	yeldirmele-yeldirmesiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dereli
uyuklu-uyuksuz	yenmekli-yenmeksiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	devirli
uyumlu-uyumsuz	yenimli-yenimsiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
ümitli-ümitsiz	yenikli-yeniksiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
üsluplu-üslupsuz	yenikli-yeniksiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
usulhu-usulsuz	yetenekli-yeteneksiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
ütülü-ütusuz	yetkili-yetkısiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
üzgünlü-üzgünsüz	yırtmaçlı-yırtmaçsız		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
üzümlü-üzümsüz	yordanlı-yordamsız		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı
üzünatlı-üzünatsız	yönetimli-yönetimsiz		akımlı	ayrıcılı	cevvalı	dişarıklı

4.2.2. Temel Anlamda (-sız) Ekinin Alanlar:

mineralli	li	rimelli	şarapollü	terimksantralli	tümgeneralli	yaşlı
minimalli	nüktüllu	riyalli	şaraplı	terminalli	tüplü	yavuklu
minvalli	nuzullu	riyabali	şaşalı	tersaneli	ufaklı	yazılı
miskalli	nabraklı	riolarlı	şecereli	tesettürlü	ufunetli	yedekli
	oçeli	rötuşlu	şeddeci	testereh	uğultulu	yeteli
mitralli	oksijenli	rutlu	şehirli	tevellütlü	unvanlı	yekenli
monokkli	okullu	rumuzlu	şevketli	teyelli	upuslu	yermişli
monopolü	olağanüstühal-	rutbeli	şevvalli	tezatlı	ustalıklı	yermeli
	li	saatli	şiralı	tezi	usturuplu	yeşilli
motifli	olmazlı	safalı	şifreli	tubbyeli	utuklu	yekeli
motorlu	okuklu	safrahı	şifirli	ülsmü	utlu	veymayeli
muzammalı	oralı	sığmalı	şimalli	tınaklı	uygulamalı	yıldızlı
muzeveli	oramiralı	sıkızı	şimşekli	ürtüklü	uzatmalı	yıllıklı
	örgeneralli	saklı	şışli	ürtülü	uzaylı	yiylili
muftolu	prüyolu	soğumlu	şumutlu	tümsallı	üçüzülü	yoğurtlu
muhafalı	peşili	soğanlı	taahhütlü	tohumlu	üftemeli	yoksunlu
muhatabarlı	petrulu	soçalı	tafişifalı	tokalı	üleşirimli	yoksunlu
muhbelli	puçralı	sollu	tahkimli	toklu	üniformalı	yönelmeli
	problemlü	samenli	tahrilli	topuzlu	üniversalli	yuvalı
mukataalı	oynadı	sanaçlı	tahsisli	tormalı	üniversiteli	yükümlü
mukayeseli	odenekli	sanatlı	tahtalı	toiallı	ürküntülü	yünlü
munimli	odencikli	sancalı	taksah	toynaklı	ürpertili	yağlı
muştulu	oçevli	sancılı	taksirli	tozlu	üzüçüğü	zamklı
	öğrenimli	sançılı	talıplı	töhmetli	varaklı	zanlı
muzazaalı	okunaraklı	santürmantalli	tangırılı	törenli	varisli	zarplı
muzamahilli	olumlu	saatirralı	tarafalı	törekli	varsayımlı	zemberekli
mühredli	oñcelikli	sarıklı	taravali	toranlı	vebelli	zihli
müjdeci	oñtaçıklı	saçpıantılı	tartımlı	toğpüllu	vichimli	zimbahı
mişkiyeci	oñmeçekli	saraylı	tartışmalı	trakehi	veremli	zikzaklı
miñnekaşalı	oñtirikli	sarılı	tasarruflı	transdantallı	vesveseli	zorgulu
miñrekköçli	özlemli	sarımsaklı	taşlı	trikosefallı	vidolü	zorunlu
miştakıllı	özünülü	sarımeçli	taşınışlı	troflu	visalli	zübulüllü
müzakalli	parabalı	sarınışlı	taşınışlı	tuğgeneralli	visamiralli	zülfeñli
müzakıhoşlu	parametrelü	saatirralı	taşınışlı	tuğru	vitesli	zülüflü
nadınlı	parameceli	satırdaşlı	tefeñli	tuğraklı	vokalı	hoşnutsuz
nereli	parçalı	sefer-i-halı	teferruallı	turmursollu	vuşullu	hüriyetsiz
nervürü	parselli	razmeçli	tekerlekli	turnursollu	yaldın hälli	içmensiz
neçelli	partili	reçmehli	tekrarı	tuğruallı	yaşlı	ıdraksız
nezaredli	pasaklı	reçmeli	tergalli	tuğraklı	yapıntılı	imkânsız
neçkeli	pastoralı	reçimli	termeñhälli	tuğruallı	yayraplı	inihtaksız
nezirli	patatesli	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	inzibatsız
nifralı	pañlamalı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	ıstisnasız
noçkallı	pañcanlı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	
nominallı	pañtarkalı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	
normadlı	payandırlı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	
nurlu	payı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	
nükteersantral-	pezzarlıklı	reçimli	tergalli	tuğruallı	yayraplı	

işlevsiz
iüratsız
kalınatsız
kanunatsız
katıksız
kelimesiz
medeniyetsiz
nemnuniyet-
siz

mesleksiz
metrefiksiz
mezersiz
milliyetsiz
muhürsüz
müsavatsız
nazarsız
neticesiz
nilayetsiz
noksanlı
odsuz
ormansız
oksuz

öncesiz
pabuçsuz
patavatsız
perhâzsiz
pervasız
peşinatsız
provizyonsuz
rakipsiz
riyetsiz

riyatsız
saldırınsız
sanimiyyetsiz
savunmasız
sıydamasız
sermayesiz
sırlımsız
silâhsız
soluksuz

sonrasız
sonuçsuz
sorumsuz
sorumsuz
tahammülsüz
takipsiz
tatminsiz
tesellîsiz
tiyemetsiz
törelsiz
tulamsaksız
umarsız

şakasız
tahammülsüz
takipsiz
tatminsiz
tesellîsiz
tiyemetsiz
törelsiz
tulamsaksız
umarsız

akıllı
alımlı
aslılı
avurtlu
ayaklı
bodanah
balınlı
borçlu
boyunlu
yazaksız
yoksuz
yonusuz

çarpınalı
çarşanlı
çivili
çivili
çubuklu
dağalı
dalalı
damgalı
delikli
dereceli
dişli
dokunaklı
dünemli
duvaklı
düğümlü
eşimli
eksklîki
yesir

elektrikli
sarıklı-sarıksız
tarafî-tarafsız
emsalî
emzîkî
engizli
etiketli
yürekli-yürek-
siz

eylenli
fritli
fiyatlî
geçerli
göğeli
görevli
gövdeli
hatıralı
hareketli
helâli
hevessli
hurlı
hırslı
hıyulı
hükümlü
hürmetli
sakallı
askontolu
içli
kılavuzlu
karnalı
karsıklık
kavğalı
kemirli
kemikli
kenarlı
keresteli
kılçıklı
kılıklı
kınıklı
kınılı
kokulu
koyullu
kokenli
kokenli
kulaklı
kürümlü
kurşumlu
kurulu
kırmızı
kurvedli
kuyruklu
külahlı
külahlı
lambalı
lezzetli
mağalı
memeli
meraklı
motorlu

mutlu
namuslu
nişanlı
niyetli
özürüli
peçalı
paralı
pençeli
perdeli
piyanogolu
pürüzülu
sakallı
saplı
sayılı
sevğili
sıkıntılı
karnalı
sırmeli
süslü
şekerli
şerefli
şiveli
takımyalı
tapulu
tarafî
taraklı
terbiyeli
tağlı
tavlı
tepelî
teraklı
ümitli
üzüntülü
vergili
verimli
vesikâli
vicutlu
yapılı
yapılı
yetkili
zehirli
zevalî
zurhî
zilli

4.4.2. Yan An-
lamda (-
siz) Ekini
Alanlar:

ahlâksız
ağzısız
ayarsız
başlantısız
başsız
bilgisiz
cesaretsiz
çapşız
çöpşüz
dikîşsiz
duygusuz
edepsiz
ferisiz
gamşız
hatırsız
issiz
istimsiz
işşiz
ivâzsiz
kapaksız
kapasitesiz
katışız
katışız
kayısız
kusunsuz
kutusuz
meyânsiz
meynemersiz
münasebetsiz
namârsız
perdesiz
plansız
rahatsız
sınırsız
selamsız
sessiz
sonusuz
stüresiz
stütsüz

4.5. Hem Te-
mel Hem
Yan An-
lamda Her
iki Eki A-
lanlar:

acılı-acısız
adlı-adsız
ahenkli-ahenk-
siz
aralıklı-aralık-
siz
arızalı-arızasız
aynâlı-aynâsız
bacaklı-bacak-
siz
beyinli-beyin-
siz
biherli-biber-
siz
boyalı-boyasız
bögüzlü-bögüz-
siz

camlı-camsız
damarlı-da-
marsız
dengeleli-denge-
siz
devamlı-de-
vamsız
dolambaçlı-
dolambaç-
siz
düşünceli-dü-
şüncesiz
ehliyetli-ehli-
yetsiz
esaslı-esaslı
etli-etisiz
gozlu-gozsüz
güçlü-güçsüz
güneşli-güneş-
siz
gürültülü-gü-
rültüsüz

kuşkuflu-kuş-
kusuz
kuvvetli-kuv-
vetsiz
kültürlü-kültür-
siz
lekeli-lekesiz
maksatlı-mak-
satsız
manalı-manâ-
sız
mantıklı-man-
tıksız
manzaralı-
manzarasız
maskeli-mas-
kesiz
meraklı-me-
raksız
mes'uliyetli-
yetsiz
muvazenele-
zenesiz
münasebetli-
sebetsiz
nizamlı-ni-
zamsız
olumlu-olum-
suz
ödünlü-ödin-
süz
ölçütlü-ölçüsüz
ömürlü-ömür-
süz
örtülü-örtüsüz
özemli-özemsiz
programlı-
ramsız
rabıtalı-rabıta-
sız
renkli-renksiz
sağlıklı-sağlık-
sız
sarsıntılı-sar-
sıntısız
sıradlı-sırasız

harçlı-harçsız
havallı-havasız
hayırlı-hayırsız
hazımlı-hazım-
suz
hesaplı-hesap-
suz
heyecanlı-he-
yecansız
içkili-içkisiz
iddareli-idaresiz
iddialı-iddiasız
idmanlı id-
mansız
ihnikli-ihnik-
siz
imanlı-imansız
imzalı-imzasız
işkembelli-iş-
kembesiz
iştahlı-iştahsız
ivazlı-ivâzsiz
kafalı-kafasız
kardeli-karde-
siz
kalçalı-kalça-
suz
kalıplı-kalpsız
kanlı-kansız
kapalı-kapısız
kararlı-kararsız
kasınlı-kasın-
tısz
kayıtlı-kayıtsız
kazalı-kazasız
kesikli-kesik-
siz
kesinimli-kesin-
tısz
keyifli-keyif-
siz
korkulu-kor-
kusuz
kökü-köksüz
kursaklı-kur-
saklısız

şansız
şartsız
tabansız
tabatsız
tarifşiz
tarifşiz
telşiz
tüysüz
zararsız
ziv-anasız

**5. Kalıp Yapı-
lar İçinde**
Her İki Eki
Alan Birim-
ler:

gönüllü gönül-
süz
ışıklı ünsüz
mevsimî mev-
simsiz
parasız yatılı
sebepli sebepsiz
sıralı sırasız
surekli ünsüz
tonlu ünsüz
ünlü ünsüz uyu
nu
vaktî vakitsiz
yerli yersiz
zamanlı-zaman-
suz

**6. Kalıp Yapı-
lar İçinde**
Kullanılan
(-İf) Eki:

acı talı
aç gözlü
açık ağzılı
açık eli
açık fikrî
açık kalpli
açık sozlu
açık tohumlu
açık yürekli
ademaklı
afralı tafralı
ağbeneklilik
ağlı becek
ağır başlı
ağır canlı
ağır eli
ağır kanlı
ağuzsal ünlü

bağlaçlı tanılama
bağlaçlı yancu-
le
Bahçeliler
bal dudaklı
ballıbaba
başgedikli
baş başı
baş başı
baş başı
baş başına
başörtülü
bazırlı mantarlar
belirli geçmiş
belirli nesne
belirtili nesne
belirtili tanılama
belirli başlı
beylan başlığı
benekli köpek
balığı
betli sanat
bet sorulu
biyikli balık
biyeli yatac
bir çenekli
bir çenelli
bir gözelli
bir hücreli
bir termali
bitiş çanak-yap-
raklılar
bitiştaçyaprak-
lılar
boğmaklı kuş
boylu boslu
boylu boyunca
boylu postlu
boyunlugiller
boyunlu teke
buhardî benizli
buhardî gemi
buhardî istina
buhardî tina
buhardî tü
bulgarlu köfte

buzlu cam
bükkümlü dil
büyük amiralli
büyük sesli uyu-
mu
büyük ünlü uyu-
mu
cam kanadlılar
canlı köşk
canı talı
canlı cenaze
canlı model
canlı özdeğişlik
canlı yönlü
çok yönlü
çok yüzlü
dalgalı akum ü-
reti
dallı budaklı
dallı dişli
damaklı güf
damaşıklı dövüş
dar gelirlî
dar görüşlü
dar kafalı
dar ünlü
değerli kağıt
delhaneli
denirli beton
derisi dikenliler
derisi toplu
destekli bulçe
deve döşlü
deve yürekli
dış kredili
dış merkezli
didon sakallı
dik başlı
dikenli balık
dikenli meyvan
dikenli salyan-
goz
dikenli tel
dikenli yüzgeçli-
ler
dik kafalı

dilli dudak
dişli ırnaklı
dokuz habanlı
dokuz canlı
dolamlı iflas
dolaylı özne
dolaylı tümleş
dolaylı vergi
dönüşlü çatı
dönüşlü fil
dönüşlü zamir
dört ayaklılar
dört kaşlı
dört yüzlü
dudak ünlüsü
dudu dilli
duru dil
damaşıklı damga
dişliktü tenece
düz kanadlılar
düz ünlü
eczalı pamuk
edatlı tümleş
eklem bacaklı
ekli püklü
elektirikli tren
eli boyraklı
eli maşalı
eli sopalı
eli yordamlı
emekli aybığı
emekli ikramim-
yesi
emekli meaşlı
engelli koşu
erkekli dişli
erkekli kadınlı
eski kafalı
eş adlı
eş anlamlı
eş bacaklı
eş biçimli
eş değirli
eşek kafalı
eş ekpenli
eşeyli üreme

eş güdümlü
eş çenelli
eş kanatlı
eş merkezli
eş sesli
eş zamanlı
eş zamanlı dil-
bil
et kafalı
elî birki
elî budlu
elî canlı
elî meyvce
evli barklı
faturalı yaşam
fermanlı deli
gagalı memeli
gani gönüllü
gazdı bez
geccik gündüzlü
hızlı hücum
geçmiş kandilli
geçmiş kineli
genel gönüllü
geniş görümlü
geniş görsü
geniş mezhepi
geniş üfuklu
geniş ünlü
geniş yürekli
geniz ünlüsü
geni kafalı
geni zekâlı
geyyek ağzılı
giritli çuknulu
giritli küşanlı
gizli celise
gizli cemiyet
gizli dernek
gizli dil
gizli duruşma
gizli kapaklı
gizli oturum
gizli oy
gizli polis
gizli sırtma

iki kanatlı
iki kadı
ikili çatı
ikili kök
ikili ünlü
ikili yatac
iki şekilli
iki telli
iki termali
iki yaşayışlı
ikiyüzlü
gün merkezli
gün yüzlü
günlülü paratlı
halıhatı damar
halıhatı gözler
ham havaylı
havatı fren
havauçlu kek
hesaplı orun
hızlı akın
hızlı hücum
hileli iflas
horoz kafalı
hortumlu böcek-
ler
hoşgörülü
iadeli taahhütlü
ış birikili
ışıkembce suratlı
it canlı
it eli
iyelikli tanılama
iyi halli
iyi kalpli
iyi yürekli
kabak kafalı
kabarcıklı düzeç
kablolu televiz-
yon
kabaıklı bit
kafadan bacaklı-
lar
kafası durmalı
kakaolu kek
kalem kalıklılı
kalem parmaklı

ünlü çatışması
ünlü daralması
ünlü değişimi
ünlü düzleşmesi
ünlü genişlemesi
ünlü ikizleşmesi
ünlü incelmesi
ünlü katlanma-
sı
ünlü kaynaşması
ünlü kısılmaması
ünlü olayları
ünlü türenesi
ünlü uyumu
ünlü uzanması
ünlü yuvartlak-
laşması
üslup zekâlı
üzümlü kek
vadedil hesap
vadedil mevduat
vadedil satış
vasıflı işçi
vasıtlı vergi
vurdulu kurdulu
vurgulu hece
yağlı balı
yağlı balık
yağlı boya
yağlı güreç
yağlı güreşçi
yağlı ip
yağlı kapı
yağlı kara
yağlı komur
yağlı toprak
yakalı kamaçlıklar
yakın anlamlı
yakın anlamlılık
yakın sesli
yaldızlı bap
yamadı bohça
yandıran çarklı
yanık sesli
yapaşık çentçiler

yapraklıkarayo-
sunları
yarı finalli
yarı namüllü
yarım akıllı
yarım kanalı
yarım pabuçlu
yarım vokallı
yarı ünlü
yassı solungaçlı-
lar
yaşlı başlı
yaşlılar yurdu
yataklı vağon
yayık ağızlı
yaylı çalgılar
yaylı terazi
yazdı başlı
yedi canlı
yedi el
yelkenli kurt
yelkenli gemi
yemekli vağon
yerli dolab
yerli malı
yerli yerinde
yerli yerine
yer merkezi
yeşilı neraci
yuktalı yargıç
yüzdü onurlular
yoğurtlu kebab
yoğurt taltısı
yönelmeli tüm-
leç
yönülü doğru
yağlı yurekli
yunnuk gözülü
yumuşak ağzılı
yumuşak başlı
yuvardak ağzılı
yuvardak ünlü
yuvardak vokallı
yüzgeç ayaklı
zanıklı kağıt
zar kanatlılar

zayıf sesli
zayıf ünlü
zehirli göz
zeytinyağlı dol-
ma
zeytinyağlı fa-
sulye
zeytinyağlı sur-
ma
zeytinyağlı ye-
mek
zimbali defter
zirhli araç
zirhli balık
zirhli başlılar
zirhli birlik
zirhli güç
zirhli kuvvetim
zivandlı sigorta
zilli masa
zorunlu emekli-
lik
zorunlu öğrenim
zorunlu sigorta
zorunlu tasarruf

7. Kalıp Yapı-
lar içinde
Kullanılan (-
süz) Eki:
adısız parmak
akıcı ünlü
anısız habasız
art avurt ünlüsü
art damak ünlü-
zü
avurt ünlüsü
bağimsız millet-
çekilli
bağimsız saralı
cümle
bağlantısız ilke-
ler
belgisiz sıfat
belgisiz zamir
belirsiz geçmiş
belirtisiz nesne
belirtisiz tamla-
ma
betisiz sanat
borçsuz harışız
çekşsiz birlikler
çivşiz kalkın
çöpsüz izdim
damak ünlüsü
deliksiz ayku
diş-damak ünlü-
zü
diş-dudak ünlü-
zü
diş eti-damak
ünlüsü
diş eti-dudak
ünlüsü
diş eti ünlüsü
diş ünlüsü
dolayız vergi
dollenmesiz ü-
reme
dudak ünlüsü
el telisizi

emeksiz evlat
eşsüz çoğalma
evsüz yurtsuz
ganırsız hızsız
geniz ünlüsü
girtlik ünlüsü
girtlitisiz çekiml-
siz
hadısız hesapsız
Hamırsuz bay-
rumu
hasepsiz nesep-
süz
hesapsız kalıpsız
hoşgörüsüz
ikiz ünlü
inamsız peynir
ipsiz sapsız
ışsız gücsüz
kalıpsız kıyafet-
siz
kansız cansız
kararsız denge
karşılıksız çek
kayıtsız şartsız
kazasız belâsız
kilitşiz küreksiz
koruyucu ünlüz
latşiz tuzsuz
kuçuk dil ünlü-
zü
nursuz prşiz
odunsuz ocaksız
olumsuz cümle
olumsuz eylem
olumsuz fiil
olumsuz tümce
ön avurt ünlüsü
ön damak ünlü-
zü
parasız pulşiz
padlayıcı ünlüz
petek diş ünlü-
zü
sağgörüsüz

sağır dilşiz
sapsız balta
seçmesiz yemek
selâmsız sebah-
süz
senetsiz sepsersiz
sert ünlüz
sessiz film
sessiz harf
sessiz okuma
sessiz sodasız
sessiz sinema
sessiz ünlü
sensüz yürüyüş
sensüz doğru
sensüz şeyi
sinırsız sorumlu-
luk
sinırsız yetki
sızıci ünlüz
sonsuz küçük
sorgusuz sualsiz
sözşüz oyun
süreksiz ünlüz
şartsız refleks
şartsız şurtsuz
taşşız kral
taralsız bölge
latşiz tuzsuz
telşiz bağlantısı
telşiz telefon
telşiz telgraf
tonşüz ünlüz
türeme ünlüz
uçşüz bucaşız
uygunsuz kadın
ünşüz benzeş-
mesi
ünşüz değışmesi
ünşüz düşmesi
ünşüz göçüşme-
si
ünşüz ikizleşme-
si
ünşüz tekleşme-

si
ünşüz türemesi
ünşüz uyumu
vadesiz hesap
vadesiz mevduat
vasıfsız işçi
vasıtlı vergi
vurgusuz hece
vıklımalı
ağlamaklı
ağlamalı
aktımalı
aktırmalı
beklemeli
boğmaklı
burmalı
çekişmeli
çelişmeli
çıklmalı
çınlamalı
çözümlemeli
dayanımalı
duraksamalı
eklenmeli
eleşirmeli
eşlemeli
gecikmeli
kalmalı
katmalı
karşılaştırmalı
ödenmeli
patlamalı
pekışirmeli
piskürtmeli
seçmeli
tartışmalı
uygulamalı
uzatmalı
uzlaşmalı
üflemeli
yansmalı
yönelmeli

8. Birleşik Ek-
lerdeki Du-
rum:
8.1. İçinde (-li)
Ekimi Barın-
dıran Birle-
şik Ekler:-

8.2. İçinde (-
süz) Ekimi
Barındıran
Birleşik Ek-
ler:-